

# **Badische Landesbibliothek Karlsruhe**

**Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe**

**Meditationum evangelicarum pars secunda, hoc est:  
Solida, ad discendam & exercendam, ex evangeliis tam  
dominicalibus quam festivalibus Christi & sui-ipsius  
notitiam, informatio**

**Creide, Hartmann**

**Francofurti ad Moenum, 1682**

Exegesis

[urn:nbn:de:bsz:31-126164](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-126164)

velim, quanto his dominator eorum speciofior fit? Sap. 13, 3. Cætera quæ intellectu comprehendere nequis, fide apprehende, & memento, quod hic perfecti non fimus: Veniet autem tempus, ubi evademus in virum perfectum, in mensuram ætatis plenitudinis Christi, Eph. 4. v. 13. & Deum videbimus, non uti nunc, per speculum in ænigmate: sed à facie ad faciem, 1. Cor. 13. 12.

Hunc in finem pii Majores nostri, hodiernum festum in Ecclesia ordinarunt, ut occasio esset, anniversarie certo tempore, *doctrinam de Deo Trinuno tractandi, & explicandi*. Sicut enim omnes credimus & baptizamur, sciamus quoque oportet, cui credamus, 2. Tim. 1. v. 12. & quis ille sit, cum quo stipulationem bonæ conscientiæ inierimus, 1. Pet. 3. v. 21. Ne idem nobis eveniat, quod mulieri Samaritanæ, cui Christus ait: Nescitis, quid adoretis, Joh. 4. v. 22.

Sed ad ipsum Evangelium accessuri, tractabimus ex eodem:

I. Ἀποστολογίας, sive *notitiam nostri*.

II. Χριστολογίας, sive *notitiam Christi*.

J. J.

### Exegesis.

**F**ilii viri sunt mendacium, ait Regius Psaltes, Psal. 62, 10. Hoc in Nicodemo verificatum est, qui vir præcipuus erat Hierosolymis, & tamen aberrabat à recta viâ, nesciens, quomodo in regnum cælorum pervenire posset, donec Christum accederet, ab eoque disceret, quomodo coram Deo justificaretur & salvaretur. Hoc nobis proponitur in prælecto Evangelio, ex quo *Notitiam nostri* discimus, quando perpendifmus:

I. *Nicodemi accessionem*. Erat ille *Princeps Iudæorum*, qui Synedrio interfuit, & conscientiæ suæ rationem probe habuit, ideo ad Collegas, Christum contemnatos ait: Nunquid lex nostra judicat hominem, nisi prius audierit ab ipso, & cognoverit, quid faciat? Joh. 7. v. 51. Erat quoque *Princeps Doctorem*, qui scripta Moſis & Prophetarum multos per annos explicaverat, & in lege non imperitus erat, propterea Christus eum vocat, Magistrum in Israel. Sed idem de eo dici potuit, quod Paulus de Hebræis, Heb. 5, 11. Ideo accedebat Christum noctu, ut ab ipso informaretur. Hic erat

1. *Accessus spontaneus*. Nemo ipsum pellexit *verbis amicis*, sicut Judæi Johannem, Joh. 1. v. 19. neque *muneribus*, sicut Balack Bileam, Num. 22. v. 5. Nemo ipsum *vi adiegit*, sicut Antiochus Judæos, 2. Macc. 6. & seqq. Sed spontanea devotio ipsum impulit, quia in fide & religione, quam hactenus amplexus fuerat, salutem consequi diffusus est. Sic adhuc hodie Deus spontanea corda & conscientias requirit. Psal. 110. v. 3. Quod & à nobis semper observari debet, qui enim adorat Deum in oblectatione, suscipietur, Sir. 35, 20.

2. *Accessus beatissimus*. Non enim accedit cauponam, ubi potentes sunt ad bibendum vinum, Esa. 5. v. 21. Multo minus alia loca suspecta, ubi noctu convenitur, Joh. 3, 20. sed Christum, de quo multa hactenus audierat, à quo discere cupit, quomodo hæres æternæ salutis evadere possit. Sequamur ipsum in hoc proposito, ipse enim Christus ad se vocat nos, Matth. 11, 38.

3. *Accessus nocturnus*. Metuit enim Collegas suos, ne ex ipsorum Synagoga eiceretur, Joh. 12, 42.

Factum hoc ex imbecillitate humana, & in

in medelam noſtram ſcriptum eſt, non in ſequelam; Qui me erubuerit, & meos ſermones, hunc filius hominis erubeſcet, cum venerit in majeſtate ſua, & Patris, inquit Chriſtus. Luc. 9, 26.

*Quoſi examinaveris te, juxta tria hæc membra, mi Chriſtiane, deprehendes, multos quidem eſſe hodie, qui Nicodemo ſimiles ſunt in metu: at diſſimiles in diligentia, quam in via vera indaganda adhibuit?*

Nicodemus non coacte ſed ſponte acceſſit. O quot inveniuntur, qui ad nuptias amice invitati, venire renunt? Matth. 22. v. 4. Quot eorum? qui ad legis conciones & minas aures obturant. Luc. 14. v. 24. Propterea quoque condemnatio eorum eo gravior erit. Joh. 5. v. 22.

Nicodemus Chriſtum adiit, ut ab eo informaretur, quia ex concionibus ejus hætenus didicerat, quod Propheta à Moſe prædictus eſſet. Deut. 18, 15.

Hoc multis hodie non arridet, quia via meretricis, Prov. 7, 8. aut ſpacioſa via, quæ ducit ad perditionem, Matth. 7, 13. incedere malunt, quam Chriſtum ſequi, & omnes Sanctos, qui per multas tribulationes intrant, in regnum Dei, Act. 14, 22.

Nicodemus noctu Chriſtum acceſſit, non tantum ideo, quia propter Collegas ſuos interdiu eundem adire non licebat: ſed metuebat quoque authoritatis ſuæ diminutionem, ſi alii experirentur, iplum præcipuum quendam Rabbi, & Magiſtrum in Iſrael, à Chriſto viam ſalutis perdiſcere velle.

Hoc merito improbat, juxta illud: Credidi, quod locutus ſum, Pſal. 116. v. 10. Qui verus Chriſtianus & Chriſti diſcipulus eſſe geſtit, non modo recte credere, ſed & ore confiteri tenetur, 1. Pet. 3. v. 15. Rom. 10. v. 9.

Quicquid autem hujus deliquit Nicodemus, id poſtea tempore ſepulturæ Chriſti reſtituit, ferens mixturam myrrhæ & aloes, quaſi libras centum, Joh. 19, 39. Ut fruſtra ſint hypocritæ, qui exemplum ejus prætendunt, & eo ipſo hypocriſin ſuam palliare nituntur. Apoc. 3, 15. Potius obſervare debent: Abi tu, & fac ſimiliter, Luc. 10, 37.

II. *Nicodemi confeſſionem*, ſic enim Chriſtum alloquitur: Rabbi, ſcimus, quia à Deo veniſti Magiſter; nemo enim poteſt hæc ſigna facere, quæ tu facis, niſi fuerit Deus cum eo.

Hic Nicodemus Collegas ſuos & adſeſores Synedrii prodit, quod quamvis in conſcientia convicti ſint, Chriſtum illum ipſum eſſe, de quo Prophetæ prædixerint, tamen præ odio & invidia, ut Meſſiam agnoſcere nolint.

Idem adhuc hodie contingit. Quilibet ſeipſum probet modo, an hic exemptus ſit. Quoties peccata & flagitia ex ſuggeſtu arguuntur, quod eain conſuetudinem abeant? Interea tamen delinquentes, malum manuum ſuarum dicunt bonum, Mich. 7. v. 3. gloriantur in malitia ſua, Jer. 11. v. 15. & peccatum ſuum quaſi Sodoma prædicant, Eſa. 3. v. 9. Nemo non fateri cogitur, quod juſte peccata reprehendantur, nemo tamen ab iſtis abſtinere vult, quin potius inquinatæ ſunt viæ ipſorum omni tempore, & auferuntur judicia Dei à facie ipſorum, Pſal. 10. v. 5. dicentium: ſermonem quem locutus es ad nos, in nomine Domini, non audiemus ex te. Jer. 44. v. 16.

Quid dicebat Episcopus Salisburgenſis, in Comitibus Auguſtanis, Anno 1530? *Scimus, multos in Eccleſiam irrepiſſe abuſus, ſed non ferendum eſt, ut Monachus fiat reformator, & pacem turbet.*

Quia

Quia vero per nudum fcire, nemo potefl in cælum venire, 1. Cor. 8, 1. ideo non tantum fciamus, quid bonum fit, & quid Dominus requirat à nobis, Mich. 6, 8. fed operam demus, ut in opere ipfo demonflremus. Ne multis vapulemus. Luc. 12, 47.

III. *Nicodemi exceptionem.* Ait enim: quomodo potefl homo renafci, cum fit fenex? Quomodo poffunt hæc fieri?

Merito ille rationem fuam in obfequium Chrifti captivare debuiffet, & verbis ejufdem fidem adhibere: fed mavult myfleria hæc, quæ tamen capere non poterat, ratione fuâ metiri, ideo reprehenfione Chrifti notatur: Tu es Magifler in Ifrael, & hæc ignoras? Amen, Amen, dico tibi, quia quod fcimus, loquimur & quod vidimus &c.

*Hic probes velim te, annon & ipfe in rebus fidei nimium fcrupulofus quandoq; fueris, & plura fcire defideraveris, quam Deus tibi in verbo fuo manifeflavir.*

Exceptio hæc fieri potefl dupliciter. Primo ex corde credente, ut difcamus, ficut Maria ad Angelum ait: Quomodo fiet iftud? Luc. 1, 34.

Secundo ex incredulitate, quando verbum Dei in dubium vocatur, quia cum ratione non concordat. Hoc Auguftinus vocat. *Venenum fidei*, quæ eft fperandarum fubftantia rerum, argumentum non apparentium, Heb. 11, v. 1.

*Noli proinde quærere diffidendo ficut Arriani, qui Chriftum filium Dei agnofcere nolunt, & propterea quærunt: Quomodo Deus filium haberet, uxore deftitutus. His Ambrofius refpondet: Licet fcire quod natus, non licet difcutere, quomodo natus fit. Generationem ejus quis enarrabit? Efa. 53, 8. Eodem modo quærunt Anabaptifla, qui vim falutiferam Baptifmi infringere fata-*

gunt: Quomodo aqua peccata ablucere potefl? Cum tamen mera aqua ex fe non faciat, fed verbum Dei cum aqua conjunctum. Unde Petrus: Aqua nos falvos facit, at non eft de pofitio fordium carnis, fed ftipulatio bonæ confcientiæ erga Deum. 1. Pet. 3, v. 21.

Idem faciunt Calviniani, qui præfentiam corporis & fanguinis Chrifti in facra cœna negantes, itidem quærunt: Quomodo nobis Chriftus carnem fuam ad edendum, & fanguinem fuum ad bibendum exhibere potefl? non perpendiculariter Dominum poffe fuperabundanter facere, quam petimus, aut intelligimus Eph. 3, 20. *Facientem cogita, & definet efle mirabile, vel faltem incredibile non erit*, ait Hugo Victorinus. Efa. 40, v. 26.

*Noli quærere ambigendo*, ficut Zacharias Baptiflæ parens, Luc. 1, 18. Noli dijudicare per diffidentiam, fed confortare fide, dans gloriam Deo. Rom. 4, 20, 21.

*Noli denique quærere contradicendo*, inftar Equitis Samaritani, 2 Reg. 7, 2. Apud Deum fi quidem non eft impoffibile ullum verbum, Luc. 1, v. 37.

Sed falutarius *Quomodo* tuum adhibere poteris. Quando enim animarum Paftor clamat: Pœnitentiam agite, appropinquit enim regnum cœlorum, Matth. 3, 2. Potes interrogare cum cuftode carceris: Quid me oportet facere, ut falvus fiam. Act. 16, 30.

Similiter quando diabolus te ad peccata infligat, ut carni indulgere, & animæ ftigma inurere debeas, quærere poteris: Quæ conventio Chrifti ad Belial? 2. Cor. 6, 15.

Pari modo fi peccafli, & diabolus te ad desperationem adigere geflit, iterum quærere potes? quomodo de fperem? Nonne Deus mifericors eft, & bonæ fpei fecit filios fuos

fuos, quoniam dedit locum in peccatis peccitantiæ? Sap. 12, 19. Neminem enim eijciet foras, qui eveniet ad eum, Joh. 6, 37.

De S. Auguftino memoratur, quod aliquando Hippone egressus, juxta littus maris obambulans, scrutando SS. Trinitatis mysterio impensius indulserit, cui puer eximia forma apparuerit, qui in eodem littore sedens, modico cochleari aquam è mari haustam magno conatu scröbiculo infuderit. Cujus conatum demiratus, quid tam serio ageret quæsit. Ille virili constantia totum se mare isti foveæ infundere velle, respondit. Auguftinus eum laterem lavare & frustra, laborare, dixit. Cui puer, ut Angelum esse intelligeret, constanter respondit. Tu funiculo ingenii tui abyllum sanctissimæ Trinitatis metiri cogitas: at prius, quam hoc effectum dederis, ego hac fossula univèrsam mare conclusero. Et sic disparuit.

Hinc discimus, quod mysteria divina ratione perscrutari minus debeamus. Scrutator enim Majestatis, opprimetur à gloria. Prov. 25, v. 27.

### De Secundo.

**T**Ransibimus nunc ad alteram partem *Xριστολογίας*, sive notitiam Christi meditaturi. Hic nobis in Evangelio hoc nostro contemplandus proponitur:

1. *Tanquam celestis Doctör veritatis.* Hoc elogio eum maectat Nicodemus, inquiens: Rabbi, scimus, quia à Deo venisti Magister. Respicit hoc ipso promissionem Dei de magno illo Propheta, Deut. 18, v. 15. Ille enim Christus erat, teste populo, Luc. 7, v. 16. Vere magnus Propheta, potens in opere & sermone, coram Deo & omni populo. Luc. 24, 20. Deus enim dederat ei eruditam lin-

guam, Esa. 50, v. 4. Ideo docuit sicut auctoritatem habens, & non sicut Scribæ & Pharisæi. Matth. 7, v. 29.

Magno hinc afficimur gaudio. In hoc mundo enim intellectus noster adeo occæcatus est, ut non percipiat ea quæ sunt Spiritus Dei. 1. Cor. 2, v. 14. Sed Christus docet nos utilia, Esa. 48, 17. non quidem *immediate*, ut olim: sed *mediate* per ministros suos, quibus dedit verba sua in ora eorum Jer. 1, 10. quæ loquantur, Mat. 10, 19. Luc. 10.

Interea est & manet Magister ille unus, Matt. 23, 10. & pastor, qui dat consilium reliquis Magistris, Ececl. 12, 11. Hinc describitur in Scripturis, quod sit:

1. *Doctör sapientissimus*, in quo sunt omnes sapientiæ & scientiæ thesauri absconditi, Col. 2, 3. Hinc quæ siverunt Judæi: Unde huic sapientiæ hæc? Matt. 13, 54. Sed nos non opus habemus, ut quæramus, scimus enim, quod à Deo factus sit sapientia, 1. Cor. 1, v. 30.

Quando itaque mundus existimat, se astute omnia aggressurum, ut persequatur gregem pusillum recte credentium, non est, quod metuumus, comprehendit enim sapientes in astutia eorum, Job. 5, 13. imo sapientia eorum coram ipso est stultitia, 1. Cor. 3, 19. Ut frustra consilium ineant. Esa. 8, v. 10.

2. *Doctör veracissimus.* Est enim veritas ipsa Joh. 14, v. 6. & sermo ejus veritas est, Joh. 17, 17 hinc vocatur testis fidelis & verus Apoc. 3, 14. qui ad hoc in mundum venit, ut testimonium perhibeat veritati. Joh. 18.

Maneamus in sermone ejus, & vere discipuli ejus erimus. Joh. 8, 31, 32.

3. *Doctör fidelissimus*, qui omnia, quæcunque audivit à patre suo, nota fecit nobis, Joh. 15, 15.

Ab ipso discere possumus *artem orandi*,

Ff

ad